

Professor Anders Agell
Övre Slottsgatan 8 A
753 10 Uppsala
Tfn f.n. 0702-474693
E-post Anders.Agell@jur.uu.se

Yttrande
2008-07-07

Attunda tingsrätt
Kansli Sollentuna
Box 940
191 29 Sollentuna

Mål nr T-3798-07, Thomas Allgén och Teet Härm ./.. staten genom JK angående skadestånd

1. I denna inlaga skall förklaras varför JK:s jävsinvändning i yttrande 2008-06-26 (aktbilaga 119) mot rådmannen Nils Hedström är helt missriktad och bör ogillas, ju förr desto bättre.
Till JK:s övriga påståenden och yrkanden skall jag återkomma.
2. JK:s önskan att få rådmannen avkopplad från målets fortsatta handläggning är ett extremt exempel i den långa raden av försök från JK att genom ohållbara processuella påståenden skydda staten mot ansvar för en oöverträffad serie av rättsskandaler under uppemot 25 års tid.
3. Arbetsfördelningen mellan JK Lambertz och hans underombud hovrättsassessorn Hermansson är ointressant. Ytterst måste Justitiekanslern Göran Lambertz bära det fulla tjänsteansvaret för statens agerande. Ur rättsstatliga synpunkter är detta det viktigaste ärende som Göran Lambertz har haft att handlägga under sin tid i ämbetet.
JK:s osakliga och lättsinniga processföring kommer nu till uttryck ännu en gång när den senaste inlagan undertecknats av byråchefen Håkan Rustand, vars medverkan tydligen nu ansetts önskvärd när JK-ämbetet försöker att om möjligt bli av med rådmann Hedström inför huvudförhandlingen med tre domare.
Magnus Hermanssons underskrift på inlagan har skett som kontrasignation. Han tycks med andra ord denna gång inte ha avgett inlagan som ett självständigt ombud utan framstår som föredragande till Håkan Rustand, som tyvärr därmed även lämnar sig själv öppen för kritik för sin tjänsteutövning.
4. JK:s kritik av mellandomen i preskriptionsfrågan bygger på en missvisande presentation av domens innebörd. JK gör gällande att rådmannen genom ”mellandomen (har) gett uttryck för åsikten att

parterna i målet inte har rätt att processa på lika villkor”. Något sådant har rådmannen naturligtvis ingalunda förklarat vare sig uttryckligen eller indirekt.

Däremot innebär mellandomen att staten inte tillåtits utnyttja preskriptionsinvändningen för att upprätthålla en oetisk och snedvriden maktbalans till statens fördel och de båda läkarnas nackdel. De domskäl av Stockholms tingsrätt 1988, som frikände Allgén och Härm från ett alldeles falskt åtal för mord men utpekade dem som likstyckare, innebar, som tingsrätten då själv påpekade i domskälen, ett påstående att läkarna gjort sig skyldiga till brott mot griftefrid, ett brott för vilket de inte åtalats och som dessutom redan var preskriberat. Påståendet om att läkarna styckat liket har sedermera visat sig vara alldeles felaktigt.

Som jag påpekat redan i yttrande 2007-06-29 (aktbilaga 31, se särskilt s. 3 och vidare s. 17 ff) har JK genom preskriptionsinvändningen i själva använt två helt oförenliga måttstockar i fråga om de olika fallen av preskription, en starkt negativ för läkarna, en starkt välvillig gentemot staten.

5. JK:s attack på domaren är också skenhelig. Den får ses mot bakgrunden av att JK i höstas förklarade i flera sammanhang utanför rättegången att staten kanske kunde avstå från att åberopa preskription såvida jag avgick som huvudombud för läkarna. Se härom min inlägga till tingsrätten 2007-12-13 (aktbilaga 70, se även nr 72).

En i detta sammanhang förfärande omständighet var JK Lambertz personliga försök att med utnyttjande av godtrogna mellanhänder slå in en kil i läkarnas förtroende för mig för att få mig att avgå som deras ombud. Se härom mina kommentarer av den 4 december 2007 med bilaga (antagligen aktbilaga 66, men jag kan ta fel på numret).

6. När JK misslyckades i försöken att bli av med mig som läkarnas ombud, ger sig JK nu i stället på den domare som lett förberedelsen och meddelat mellandomen. I kombination med JK:s olika yrkanden om avvísande av stora delar av kärandesidans muntliga bevisning skulle det kanske teoretiskt kunna tänkas att staten vid en huvudförhandling med tre i förväg helt okunniga domare skulle kunna lyckas blanda bort korten tillräckligt för att staten skulle kunna undgå det ansvar som dock är uppenbart redan på grundval av stämningsansökan, förberedelsen och de skriftliga bevisen.
7. När väl rättegången är avslutad avser jag att återkomma med en närmare redogörelse för hur JK i en rad olika hänseenden brustit i kraven på saklighet och opartiskhet enligt 1 kap. 9 § Regeringsformen.

8. En särskilt allvarlig brist i JK:s presentation av mellandomen är att JK över huvud taget inte talar om, att domskälen i de av JK särskilt kritiserade delarna bygger på ett hänsynstagande till kraven på proportionalitet enligt Europakonventionen om mänskliga rättigheter, vilken ju utgör en del av gällande svensk rätt. Rådmannen Hedströms resonemang i preskriptionsfrågan utgör en skarpsinnig nyskapelse för begränsning i vissa fall av just *statens* möjligheter att åberopa preskription för att freda sig från ansvar gentemot enskilda, ett resonemang som redan på grund av Europakonventionens konstruktion av skydd för medborgarna mot staten inte kan överföras till tvister mellan två enskilda rättssubjekt.

Resonemanget skall kommenteras något ytterligare nedan.

9. Hänvisningarna i mellandomen till Europakonventionen har dock knappast inneburit någon nödvändig förutsättning för att invändningen om preskription skulle underkännas. Se allmänt mitt yttrande 2007-06-29 (aktbilaga 31, s. 17-22 om preskription). Ogillandet av preskriptionsinvändningen kan i första hand motiveras med att, under hela den långa tidsperiod som aktualiseras i målet, det enligt kändesidans åberopanden inte finns någon period om tio år utan fel eller försummelser i statens myndighetsutövning mot läkarna. Det centrala rättspolitiska argumentet härvidlag är att preskription över huvud taget inte bör accepteras för detta på olika vis sammanhängande händelseförlopp. Inget av de ändamålsskäl, som brukar åberopas som motiv för regeln om tioårspreskription, kan heller ges betydelse i detta fall (jfr mellandomen s. 25 f).

Något prejudikat som förhindrar den angivna lagtillämpningen finns inte heller. Det förhållandet, att många jurister utan analytisk förmåga tror att preskription måste inträda efter hand för varje händelse tagen för sig, har inget värde vare sig som rättskälla eller som argument när rättstillämpningsfrågan står öppen.

Det var dock förhastat av mig att i inlagan 2007-06-29 tala om ett ”perdurerande” händelseförlopp (aktbilaga 31, se s. 20 överst). Termen har, som understryks i mellandomen s. 28 f, en snävare innebörd i det etablerade juridiska språkbruket. Som emellertid också understrukits i mellandomen (s. 30 överst) är dock inte den väsentliga frågan vilka terminologiska etiketter som används utan att – enligt en av flera nyckelmeningar i domskälen – ”de skadeståndsgrundande moment som läggs staten till last präglas av ett sådant faktiskt sambandsförhållande att kändenas skadeståndsanspråk inte kan anses vila på disparata och momentana grunder”

10. Argumentationen angående Europakonventionen i mellandomen (s. 30 f) har sålunda en noggrant motiverad innebörd med förödande kritik mot JK:s agerande i preskriptionsfrågan. När det konstateras i domskälen att

processen utgör ”ytterligare ett av flera förtvivlade försök från läkarna att rentvå sig från de oerhörda anklagelser staten riktat mot dem och att få upprättelse” utgör detta faktiskt inte mera än ett konstaterande av ett faktum. Detsamma gäller omdömet att staten ”försöker förstöra läkarnas möjligheter” därtill, vilket skulle utgöra ”ett allvarligt ingrepp i läkarnas rättssfär” (här citerat efter JK:s aktuella yttrande s. 2). I en avvägning enligt proportionalitetsprincipen utmynnar domskälen därefter i bl.a. det omdömet, att ”preskriptionsinvändningen saknar här stöd i de etiska och moraliska skäl som är själva grundvalen för regleringen om de mänskliga rättigheterna”.

11. Oavsett hur man bedömer rådmann Hedströms mellandom i preskriptionsfrågan, finns det ingen anledning att anse honom jävlig. Han har i mellandomen varit noga med att markera att vad kärandesidan anfört varit uttryck för kärandesidans påståenden. Vid sidan av preskriptionsfrågan har han inte tagit ställning i någon sakfråga i målet, låt vara att de ohållbara positionerna från JK:s sida inte kan ha gått honom förbi.
12. Det skulle för övrigt innebära stora praktiska nackdelar om inte rådmann Nils Hedström skulle bli referent vid en s.k. tremannasits för huvudförhandling. Ingen av domarna skulle då vara insatt i målet, vars omfattande innehåll det tar tid att sätta sig in i redan med tanke på alla skriftliga bevis och andra källskrifter av intresse. Ledningen av den muntliga förberedelsen var säkerligen av stor betydelse för att rådmannen skulle fullt ut behärska målet på det sätt som han demonstrerade genom mellandomen. Dessa kunskaper behövs för att huvudförhandlingen skall kunna planeras och genomföras på ett fullgott sätt.

Anders Agell